

FOTO BUENOS DIAS

AMERIŠKI SLAMNIK

Zapletena kemija, preprosta lepota

AMERIŠKI SLAMNIK

AMERIŠKI SLAMNIK JE TRPEŽNA IN NEZAHTEVNA TRAJNICA, KI JE DOBRODOŠLA NA VSAKI CVETLIČNI GREDI. CVETOVİ DIŠIJO PO MEDU IN CELO POLETJE DO PRVIH ZMRZALI PRIVLAČIJO ŠTEVILNE METULJE IN ČEBELE. V VRTOVIH GOJIMO PREDVSEM ŠKRLATNI AMERIŠKI SLAMNIK (*ECHINACEA PURPUREA*).

Ameriški slamniki najbolje ustrezajo vroče, sončne lege, humozna in vlažna, vendar dobro odcedna tla. Prenese precejšnjo sušo in veter, zato ga lahko sadimo tudi na odprte in bolj izpostavljene lege, kjer bo lepo uspeval skupaj z nekaterimi okrasnimi travami.

Iz šopa listov izraščajo močna, visoka, ponavadi temna cvetna stebela, ki nosijo zanimivo oblikovane cvetne koške z izrazitim stožčastim osrednjim delom, ki ga sestavljajo majhni, cevasti cvetovi. Cvetovi se odpirajo na koncu visokih, pokončnih stebel. Ponavadi so škrlatno rožnati, poznamo tudi belo sorto.

V zadnjih letih so vrtnarji s križanjem *E. purpurea* z vrsto *E. paradoxa*, ki cveti rumeno, vzgojili rumene in oranžne križance, ki so pred nekaj leti iz ZDA prvič prišli tudi v Evropo. V slovenskih vrtnarijah teh novih sort še ni zaslediti, ker so redke tudi v hortikulturno bolj razvitih deželah.

Ameriški slamnik cveti od junija do jeseni. Cvetenje spodbudimo s sprotnim odstranjevanjem odcvetelih cvetov. Jeseni suhih stebel s semeni ne porežemo, saj so s svojim semenjem vir hrane za ptice, hkrati pa lep okras zimskega vrta. Spomladi pazimo, da mladih listov ne pojedjo polži. Cvetove uporabljamo tudi kot rezano cvetje, ki dolgo ostane sveže. Zraste do 120 cm v višino in do 45 cm v širino.

Sadimo ga na cvetlične grede v družbo podlesne kadulje, mačje mete, trajnih sončnic, hermeliike, lepih očk, grozdastih plamenk, ostrožnikov in krvomočnic. Posebno lep je v družbi okrasnih trav.

V ZADNJEM ČASU JE HORTIKULTURNA MODA AMERIŠKE SLAMNIKE ZAČELA KOMBINIRATI PREDVSEM V IMENITEN TANDEM Z OKRASNIMI TRAVAMI (SLIKA ZGORAJ). KO GRE ZA BARVNE SCHEME, SO ŠE VEDNO OBIČAJNEJŠE KOMBINACIJE SORODNIH BARV, KOT JE DENIMO ŠKRLATNI SLAMNIK S HERMELIKO (SE-DUM, SREDINA LEVO) ALI ENIM OD KRIŽAN-CEV VOLNATCA IN OKRASNEGA PROSA (PANI-CUM, SREDINA DESNO). V SODOBNEJŠIH ZASADITVAH SLAMNIK POGOSTO NAJDEMO TU-DI Z RASTLINAMI, KI JIH JE V SREDIŠČE PO-ZORNOSTI ZNOVA PRINESLA FILOZOFIJA, DA SE JE TREBA TUDI PRI HORTIKULTURI VRAČATI K IZHODIŠČEM, TOREJ RASTLINAM, KI ČIM BOLJ ODSLİKAVAJO IZVORNE PRIMERKE IZ NARAVE, DALEČ OD NAPOROV S KRIŽANCI. NA FOTOGRAFIJI AMERIŠKI SLAMNIK Z MRE-ŽICO (LIMONIUM) IN GRINTOM (SENECIO, SPODAJ).



AMERIŠKI SLAMNIK



VSE BARVE SLAMNIKA: OB NAJBOLJ ZNANI ŠKRLATNI BARVI (NA SLIKI 'MAGNUS') JE TUDI NA SLOVENSkih VRTOVIH ŽE DODOBRA UDOMAČENA BELA RAZLIČICA (NAJPOGOSTEJE 'ALBA'), AMERIŠKI ŽLAHTNITELJI PA SE LAHKO POHVALIJO ŠE Z ORANŽNIMI IN RUMENIMI CVETVI (NA FOTOGRAFIJAH ORANŽNI 'SUNDOWN' TER RUMENI 'SUNRISE').

Škrlatni ameriški slamnik (*Echinacea purpurea*) je poleg vrst *E. pallida* in *E. angustifolia* pomemben vir učinkovine, ki jo v medicini uporabljamo za spodbujanje imunskega sistema. Uporabna je cela rastlina, predvsem korenine. Ker pa je škrlatni ameriški slamnik, ki raste tudi v vrtovih, najbolj trpežen in preprost za gojitev, v zdravilne namene uporabljajo predvsem to vrsto. Ameriški slamnik izvira iz Severne Amerike, kjer raste v prerijah, na kamnitih vetrovnihih pobočjih, v suhih odprtih gozdovih in na peščenih površinah. Že od nekdaj so ga uporabljala indijanska plemena. Tista z zahoda celo pri pikih žuželk in pri ugrizih kač, druga pa za celjenje ran. Zdaj vemo, da zdravilne učinkovine ameriškega slamnika delujejo tako na imunski sistem kot pri najrazličnejših boleznih.

BERNARDA STRGAR SATLER
FOTOGRAFIJE BERNARDA STRGAR SATLER
IN BUENOS DIAS

Ime *Echinacea* izvira iz grške besede *echinos*, ki označuje ježa in se nanaša na bodičast videz osrednjega dela cveta. *E. angustifolia*, *E. pallida* ter *E. purpurea* imajo podobne učinkovine in so med seboj tudi zamenljive. Največji »tržni delež« ima škrlatni ameriški slamnik, k čemur je prispevalo nemško podjetje Madaus. Konec tridesetih let prejšnjega stoletja je bilo namreč v Evropi težko dobiti seme *E. angustifolia*, zato se je omenjeno podjetje preusmerilo na *E. purpurea* in ob tem ugotovilo, da je vzgoja pravzaprav veliko lažja. Farmaceutsko podjetje, ki je naredilo pionirske korake pri evropskih farmakoloških raziskavah učinkovin ameriškega slamnika, pa je še dandanes eno od vodilnih na trgu naravnih pripomočkov, pridobljenih iz zdravilnih rastlin.

Strokovna literatura navaja, da so slamniki najučinkovitejši naravni razstrupljevalci, kar jih pozna zahodna medicina. Zanimivo je, da po dozdajšnjih raziskavah zdravilna moč te rastline, ki spodbuja razstrupljanje in krepi imunski sistem, ni povezana s kakšno posamezno učinkovino, ampak gre za kombinacijo vseh. Ključne sestavine so tako alkaloidi, ki delujejo predvsem protibakterijsko in spodbujajo imunski sistem, ehinosidi, polisaharidi (protivnetni, spodbujajo tvorbo interferona), inulin, flavonoidi (uničujejo proste radikale, krepijo krvničke), poliacetileni ...
R. D.

RAZSVETLJANA EKSTERIERJEV **JEDNAŠ**

Močnejše in prodajna razsvetljave za vrtove in urbane eksterierje.

JEDNAŠ & S.p.A. Kočevje
tel: 07/8250-644

www.jednas-l.si naj vami bo svetilo polnoletni